

การจัดยัตรากำลังบุคลากรทางการพยาบาลในหอผู้ป่วยจิตเวช
ตามความต้องการการพยาบาลใน
โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา

นางสาววิภาวี เพ่ากันทรากร

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-885-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019705

11789.1/1.53

A STAFFING OF NURSING PERSONNEL IN PSYCHIATRIC UNITS
BASED ON THE NURSING CARE NEEDS IN
SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL

MISS WIPAWEE PHAOKUNTARAKORN

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-885-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดอัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์ในหอผู้ป่วยจิตเวช ตามความต้องการ
การพยาบาล ในโรงพยาบาลสมเด็จพระยา

โดย นางสาววิภาวี เพ่อกันทรากกร

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ญูนิพันธ์ุ

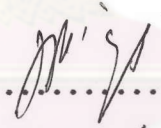
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนิตา ตาตานงค์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

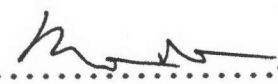

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ญูนิพันธ์ุ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประนอม รอดคำดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิชาวิ ฝ่ากัษทรากกร : การจัคัศัทรากัการบัคลาคกรทางกรพยายาลในหอรผู้ป้วยจัคเวษตาม
ความด้องการกรพยายาล ในรืองพยายาลสมเดจเจ้าพระยา (A STAFFING OF NURSING
PERSONNEL IN PSYCHIATRIC UNITS BASED ON THE NURSING CARE NEEDS IN
SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL) อ.ที่ปรัการ : รศ.ดร.จันดา ยูนัพันธุ, ผศ.ดร.พนิดา
ตามาพงศ, 166 หน้า. ISBN 974-582-885-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัคัศัทรากัการบัคลาคกรทางกรพยายาลในหอรผู้ป้วย
จัคเวษ ตามความด้องการกรพยายาล ในรืองพยายาลสมเดจเจ้าพระยา ตัวอย่างประชากรมี 2 กลุ่มคือ
บุคลาคกรพยายาลที่จัษปฎัษบัคงานในระหวากการเก็บข้อมูล ได้แก่ พยายาลวิชาจัษ 52 คน พยายาลเทคนิค
45 คน เจ้าหน้าที่พยายาล 21 คน ผู้ช่วยเหลือคนจัษ 121 คน และผู้ป้วยจัคเวษที่ได้จากการลุ่มตัวอย่าง
แบบแย่งจัษ จำนวน 360 รายโดยแย่งผู้ป้วยออกเป็น 4 ประเภทคือ ผู้ป้วยที่สามารถดูแลตนเองได้ ผู้ป้วย
ที่ด้องการดูแลระดับต่ำ ผู้ป้วยที่ด้องการการดูแลในระดับปานกลาง และผู้ป้วยที่ด้องการการดูแลในจัษ
วิกฤต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างจัษเอง ประกอบด้วย แบบจัษนัศการจัคานก
ประเภทผู้ป้วยและเกณฑ์การจัคานกประเภทผู้ป้วย และแบบจัษนัศเวลากิจกรรมพยายาล โดยแย่งเป็นแบบ
จัษนัศเวลากิจกรรมการพยายาลโดยตรง จัษมีค่าดัษนัศความสอดคล้องของการจัคเดท .88 และแบบจัษนัศ
เวลากิจกรรมพยายาลโดยอ้อม

ผลกรวิจัย

1. ความด้องการกรพยายาลของผู้ป้วยประเภทที่ 1, 2, 3 และ 4 ใน 24 จัษโมง
เท่ากับ 3.10 จัษโมง, 3.47 จัษโมง, 4.03 จัษโมง และ 4.87 จัษโมง ตามลำดับ และความ
ด้องการกรพยายาลของผู้ป้วยในแต่ละเวร พบว่า ความด้องการกรพยายาลในเวรจัษามากที่สุด
รองลงมาเป็นเวรจัษและเวรจัค

2. การจัคัศัทรากัการบัคลาคกรพยายาลที่ควรจะเป็นหอรผู้ป้วยจัคเวษตามความด้องการกร
พยายาลและตามเกณฑ์ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด รืองพยายาลสมเดจเจ้าพระยา ด้องการพยายาลวิชาจัษ 429
คน พยายาลเทคนิค และ/หรือ เจ้าหน้าที่พยายาล 212 คน ผู้ช่วยเหลือคนจัษ 212 คน โดยในเวรจัษ
ด้องการพยายาลวิชาจัษ 127 คน พยายาลเทคนิค และ/หรือ เจ้าหน้าที่พยายาล 63 คน ผู้ช่วยเหลือ
คนจัษ 63 คน เวรจัษ พยายาลวิชาจัษ 95 คน พยายาลเทคนิค และ/หรือ เจ้าหน้าที่พยายาล 49 คน
ผู้ช่วยเหลือคนจัษ 49 คน เวรจัคพยายาลวิชาจัษ 49 คน พยายาลเทคนิค และ/หรือ เจ้าหน้าที่พยายาล
26 คน ผู้ช่วยเหลือคนจัษ 26 คน

ภาควิชา คณะพยายาลศาสตร
สาขาวิชา การบริหารการพยายาล
ปีการศีกษา 2535

ลายมือชื่อนัศด กิษา ฝ่ากัษทรากกร
ลายมือช้ออาจารย์ที่ปรัการ
ลายมือช้ออาจารย์ที่ปรัการจัษร่วม
.....

C386244 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION
 KEY WORD: STAFFING/NURSING CARE NEED/PSYCHIATRIC UNIT

WIPAWEE PHAOKUNTARAKORN : A STAFFING OF NURSING PERSONNEL IN PSYCHIATRIC UNITS BASED ON THE NURSING CARE NEEDS IN SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.JINTANA YUNIBHAND, Ph.D., ASST.PROF.PANIDA DAMAPONG, Ph.D., 166 PP. ISBN 974-582-885-8

The purpose of this descriptive research was to determine the staffing of nursing personnel in psychiatric units based on the nursing care needs in Somdet Chaopraya hospital. The research samples consisted of 2 groups, psychiatric patients and nursing care personnel. Three hundred and sixty psychiatric patients selected by stratified random sampling from 4 categories according to symptoms and nursing care needs : self care, minimal care, intermediate care, and intensive care patients. Nursing personnel consisted of 52 professional nurses, 45 technical nurses, 21 practical nurses and 121 nurse assistants. Research instruments, developed by the researcher, were patient classification checklist, direct and indirect nursing care time checklist.

Major findings were as follows:

1. The average nursing time required by psychiatric patients in category 1, 2, 3, and 4 in 24 hour were 3.10, 3.47, 4.03 and 4.87 hour, respectively, and the nursing time required in day shift for patients in all categories was the largest, whereas in night shift, was the least.
2. The number of nursing personnel required in psychiatric units based on nursing care needs and experts' judgement, in Somdet Chaopraya hospital were 429 professional nurses, 212 technical nurses or practical nurses and 212 nurse assistants. After divided into shift, the results were that there should be 127 professional nurses, 63 technical nurses or practical nurses and 63 nurse assistants in day shift, 95 professional nurses, 49 technical nurses or practical nurses and 49 nurse assistants in evening shift and 49 professional nurses, 26 technical nurses or practical nurses and 26 nurse assistants in night shift.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์
 สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต..... กิ่งกมล ใจภักดิ์
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... จินตนา ยุนิบhand
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... Panida Damapong

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เป็นเสมือนทดสอบความสามารถขั้นสุดท้ายของการศึกษาว่า ผู้เรียนสามารถที่จะประมวลความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาสร้างเป็นผลงานด้วยตนเองหรือไม่ ผู้วิจัยก็เป็นหนึ่งในจำนวนนิสิตหลาย ๆ คนที่ต้องผ่านสถานการณ์นี้ ซึ่งตลอดระยะเวลาของการศึกษาจนกระทั่งสามารถทำวิจัยได้สำเร็จ ผู้วิจัยต้องผ่านปัญหาและอุปสรรคอย่างมากมาขมขางครั้งรู้สึกท้อถอยและหมดกำลังใจจนเกือบไม่สามารถทำวิจัยให้สำเร็จได้ หากได้การช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ชุมนันธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญยานุรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพิตา ดามาพงศ์ ที่เป็นผู้คอยชี้แนะ แนะนำ สอน และประคับประคอง ตั้งแต่เริ่มการทำวิจัยจนกระทั่งสามารถทำวิจัยได้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิจัยและการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นายแพทย์ชุติตย์ ปานปรีชา รองผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิต นายแพทย์ธรรณันต์ ปิยะศิริศิลป์ หัวหน้าฝ่ายจิตเวชวัยรุ่น คุณวัลลีย์ กนกวิจิตร หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล นายแพทย์บำรุง อุดลยานุภาพ และคุณเอรจิต อุดลยานุภาพ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาจนมีโอกาสได้ทำวิจัย เรื่องนี้ นายแพทย์พหล วงศาโรจน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ที่อนุญาตให้ทำการวิจัยในโรงพยาบาล และบุคลากรพยาบาลทุกท่านของฝ่ายจิตเวชทั่วไป โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยาที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้เงินทุนอุดหนุนเพื่อการทำวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความมีน้ำใจของ คุณศันสนีย์ กิรติพล คุณเรณูดี ลิมฉาย ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล คุณกรรณิกา แก้วกระจ่าง ในการหาข้อมูลเพิ่มเติมของตัวอย่างประชากร และคุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ รวมทั้งเพื่อน ๆ และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้ความเอื้ออาทร ความห่วงใย และให้กำลังใจ มาตลอดจนกระทั่งสามารถทำวิจัยได้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

วิภาวี เพ่ากันทรารกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	141
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	147
ภาคผนวก ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	148
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	149
ภาคผนวก ง. วิธีการจัดอัตรากำลัง.....	161
ประวัติผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเวช จำแนกตามอายุ ครั้งที่ของการรับไว้ในโรงพยาบาล การวินิจฉัยโรค.....	77
2	จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการพยาบาล จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อเนื่องเฉพาะทางจิตเวช.....	78
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนผู้ป่วยแต่ละประเภทในแต่ละหอผู้ป่วยเวรเช้าในระยะเวลา 1 เดือน.....	80
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนผู้ป่วยแต่ละประเภทในแต่ละหอผู้ป่วยเวรบ่ายในระยะเวลา 1 เดือน.....	82
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนผู้ป่วยแต่ละประเภทในแต่ละหอผู้ป่วยเวรดึกในระยะเวลา 1 เดือน.....	84
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนผู้ป่วยแต่ละประเภทในหอผู้ป่วยพิเศษ และหอผู้ป่วยสามัญ ในเวรต่าง ๆ ในระยะเวลา 1 เดือน.....	86
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการพยาบาลแต่ละระดับ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยแต่ละประเภทในแต่ละเวร.....	87
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการพยาบาลแต่ละระดับ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงแต่ละหมวด แก่ผู้ป่วยประเภทที่ 1 ในแต่ละเวร.....	89
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการพยาบาลแต่ละระดับ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงแต่ละหมวด แก่ผู้ป่วยประเภทที่ 2 ในแต่ละเวร.....	91
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการพยาบาลแต่ละระดับ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงแต่ละหมวด แก่ผู้ป่วยประเภทที่ 3 ในแต่ละเวร.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลแต่ละระดับ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงแต่ละหมวด แก่ผู้ป่วยประเภทที่ 4 ในแต่ละเวร.....	95
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่พยาบาลวิชาชีพใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยอ้อมแต่ละหมวดในแต่ละเวร.....	97
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่พยาบาลเทคนิคใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยอ้อมแต่ละหมวดในแต่ละเวร.....	99
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่เจ้าหน้าที่พยาบาลใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยอ้อมแต่ละหมวดในแต่ละเวร.....	101
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่ผู้ช่วยเหลือคนไข้ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยอ้อมแต่ละหมวดในแต่ละเวร.....	103
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณเวลาที่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยอ้อม ในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ในแต่ละเวร.....	105
17	ปริมาณเวลาทั้งหมดที่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงและกิจกรรมโดยอ้อมแก่ผู้ป่วยในแต่ละเวร.....	108
18	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ในหอผู้ป่วยของฝ่ายจิตเวชทั่วไปในแต่ละเวรตามสภาพการณ์จริงที่บุคลากรแต่ละระดับปฏิบัติ.....	111
19	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ที่ต้องการของการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช ฝ่ายจิตเวชทั่วไปในแต่ละเวรตามสภาพการณ์จริงที่บุคลากร แต่ละระดับปฏิบัติ.....	114
20	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ที่ต้องการทั้งหมด ในหอผู้ป่วยของฝ่ายจิตเวชทั่ว ตามสภาพการณ์จริงที่บุคลากรแต่ละระดับปฏิบัติ	115
21	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ที่ต้องการในหอผู้ป่วยของฝ่ายจิตเวชทั่วไปในแต่ละเวรตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด.....	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ที่ต้องการของการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช ฝ่ายจิตเวชทั่วไปในแต่ละเวรตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด.....	121
23	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลระดับต่าง ๆ ที่ต้องการทั้งหมด ในหอผู้ป่วยของฝ่ายจิตเวชทั่ว ตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด.....	122
24	การเปรียบเทียบจำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันกับจำนวนบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลตามการปฏิบัติกิจกรรมทางกายพยาบาลของบุคลากรและตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด.....	124

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย